

14.13x32.55	1/2	עמוד 2	השבוע - ישראל היום!	02/08/2019	69482205-6
בועז סנג'רו - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330					

אמנון לורד

למה דווקא גולדה?

בימין הרתי, צוין במפורש שבנט ושקד מתחייבים להמליץ על נתניהו לראשות הממשלה. על שום מה? בין השאר משום שלא היה לשקד עד היום מה לומר על המערכת המשפטית-משטרית המתנהלת נגד ראש הממשלה כבר שלוש שנים וחצי.

בסופו של דבר, עצם העובדה ששקד ובנט נמצאים בתוך אחרות הימין מלמדת שהם יהיו פחות עצמאיים לפעול במסגרת מפלגת התקשורת ויהיו כבולים יותר לרצון הבוחרים שלהם.

איילת שקד שואפת לראשות הממשלה, ורק בגלל זה יש בימין מי שחושד בה. כך או כך, פוליטית היא פחות עצמאית ממה שנדמה

זה נראה כמו השבוע של איילת שקד. מה שמחייב לחזור לנאום ההכתרה שלה לראשות מפלגת הימין המאוחד. שקד ציינה בנאומה בכפר המכביה שלוש נשים גיבורות חיל, אמיצות ונועזות בדברי ימי עמנו: דבורה הנביאה, שלומציון המלכה וגולדה מאיר. בקרב הגברים שציינה הסתיימה הרשימה בראש הממשלה דוד בן-גוריון. כבר בשמיעה ראשונה היתה שם צדימה. האם חסרות "גיבורות חיל" מהמאה הצייונית, שאינן דווקא עסקניות בכירות שנעשו ראש ממשלה? איפה חנה סנש וחביבה רייק? איפה שרה אהרונסון? אפילו "שרה הקטנה", אמה של ציפי לבני, וגיבורות הפלמ"ח. לא. רק גולדה.

שקד הכריזה במשתמע על היעד. האם ראשות הממשלה בהישג ידה? יש חשדנים בימין שרק בגלל השאיפה הזאת "לא בוטחים" בה. כך אמר בפירוש אבי דיכטר. כדי להגיע לתיק העבודות שעליו עמדה גולדה מאיר כאשר נבחרה כראש ממשלה ב-1969, יש לשקד עוד כמה פערים להשלים. לגולדה היתה מערכת סדורה של זכויות נשים וזכויות עובדים שאותן היא הצליחה פלוס-מינוס להגשים, בהיותה שרת העבודה בתחילת שנות ה-50. עוד לפני כן צברה ניסיון עשיר בתחום המדיני, גם במגע עם מנהיגי ערב (עבדאללה) וגם כצירה (שגרירה במינוח של אז) הראשונה במוסקבה (1948) ומאוחר יותר, כשרת החוץ במשך שנים רבות. תומכיו של בנימין נתניהו מציינים את יכולתו לדבר בגובה העיניים עם מנהיגי העולם המובילים. גולי-דה היתה במעמד דומה. היא צברה יחסים אישיים עם מנהיגים בכירים, היתה מסוגלת לתת על הראש לאישים כמו ברנו קריסקי ולמנהיגי אירופה כאשר אלו בגרו בישראל ב-1973. ניקסון וקיסנינג'ר הרגישו מחויבות כלפי גולדה. היו לה ערוצים לקרמלין.

כרגע, המערכת הפוליטית, אפילו זו של הימין, מתייחסת אל שקד בתקווה ובספקנות, שחוצה לעיתים לכיוון החשדנות. בהסכם האחדות בין הפלגים והחצרות

בחזרה לשיטת ריד

מלומדי המשפט בועז סנג'רו ומנחם מאוטנר שברו שתיקה סביב חקירות רה"מ. מה זה אומר?

פרופ' בועז סנג'רו ופרופ' מנחם מאוטנר הם מלומדי משפט מהרמה העליונה. שניהם היו מועמדים בעשרים השנים האחרונות בשלבים שונים לבית המשפט העליון. כל אחד מהשניים תרם תרומה אינטלקטואלית סגולית וייחודית לאורך השנים במאמרים כבדי משקל ובספרים. עד החודש האחרון השניים הללו לא התייחסו, עד כמה שידוע לי, לנושא חקירות רה"מ נתניהו. העובדה ששני המלומדים יצאו עתה במפורש נגד מה שנחשף מתוככי החקירות, היא פרצה גדולה במעטפת ההגנה הציבורית של כתב החשדות.

סנג'רו ומאוטנר נדהמו מהדרך הברוטלית שבה הוביל החוקר כורש ברנר את חקירת נתניהו. מאוטנר כתב (12 ביולי, "הארץ") שהוא זיהה את ההפך הגמור ממה שפירש כתב הטלוויזיה גיא פלג. דהיינו, אין שום עדות לשוחד בספור המסוק שהטיס את ארנון מילצ'ן, אך לעומת זאת החקירה שבה ברנר אינו מאפשר לרה"מ להוציא שלוש מילים ברציפות היא מזעזעת. על מאמרו זה קיבל מאוטנר תגובה מאימת מרביב דרוק, באותו עיתון. דרוק דואג תמיד ליישר את השורות בקרב הסתדרות העיתונאים. פרופ' סנג'רו התייחס לאותה חקירה, בראיון לאלי ציפורי ב"גלי ישראל" (19 ביולי). "אפשר לנחש את האינטונציות של החוקר", אמר סנג'רו, "יש תפיסה

26.09x32.29	2/2	3	עמוד	ישראל היום! - השבוע	02/08/2019	69482206-7
בוטע סנג'ור - ראש החטיבה למשפט פילי וקרמינולוגי - 26330						

עוד מוקדם להשוות: גולדה הגשימה מערכת סודרה של זכיות נשים ודיברה עם מנהיגי העולם בגובה העיניים. גולדה מאיר, 1958

או לא – זו שאלה מעניינת כשלעצמה. אני לא מכיר תקדים כזה במקומות אחרים. אבל יש שאלה – משהו מוקדם שאני כבר יכול להגיד: אם יש לנו עבירת שוחד (בספר החוקים) מאוד רחבה – תיקח ליד את חוק העונשין, תראה ליד העבירה רשומים באותיות קטנות תיקונים מהשנים האחרונות.

”בכל פעם שלפרקליטות היה קושי להעמיד לדין על שוחד אז הלכו למחוקק והשיגו ממנו הרחבה של העבירה. מרחיבים אותה הרבה יותר מדי. ואז במצב כזה, כשהעבירה כל כך רחבה, בא פרקליט המדינה ואומר: אני לא יודע, אם הסיקור העיתונאי נכנס בגדר עבירת השוחד ובית המשפט יחליט; 'אני מביא את זה לפתחו'. אז אני אומר שפרקליט המדינה לא מבין נכון את תפקידו. תפיסת התפקיד שלו מעוותת. פרקליט המדינה לא אמור לעשות ניסויים בכני אדם. לא בא"זרח מהשורה ובטח לא בראש ממשלה שצריך לתפקד. 'הדברים לא נראים טוב', אומר סנג'ור. 'מדברים אצלנו על הדמוקרטיה ועל סכנות לדמוקרטיה. בהקשר זה לא ראיתי שהתחדר העניין'. אין ספק שאחת הסיבות העיקריות למה שקרה בסבב הבחירות הקודם, וזה שמי תקרב, אלו הם תיקי החקירה. הם שמנעו את הגמישות הדרושה במערכת הפרלמנטרית כדי להקים ממשלה, ויצרו את הטאבו המפורסם – 'כן, אבל בלי נתניהו'.

זיוה שמאחורי "שואה"

זיוה פוסטק עבדה עם לנצמן, אורסון וולס ומלוויל. אז מה גרם לפסטיבל הסרטים בירושלים להחביא אותה?

זיוה פוסטק מתכוונת להחזיר את פרס מפעל חיים שקיבלה השבוע במסגרת פסטיבל הקולנוע בירושלים. לא נחקק עליו שום כיתוב והוא ניתן לה כמעט במח-תרת, במקום בטקס חלוקת הפרסים בסיום הפסטיבל. פוסטק שייכת לקומץ היוצרים הישראליים שהגיעו לצמרת היצירה הקולנועית העולמית. היא התפרסמה כעורכת יצירת המופת הרקומנטרית "שואה" של קלוד לנצמן. רק עכשיו נכנסה הרקומנטרסטית הקנדית קת' רין היבר לעומק הסיפור של העורכת שמאחורי הסרט. סרט חדש של פוסטק, עם שותפה ז'אן פייר דו, "יש-ראל" – המסע האסור, נאסר להקרנה בפסטיבל. פוסטק לא היתה מוכנה להתנגשות עם הרפובליקה התרבותית הסובייטית במקומותינו. היא סבורה שהסרט היה ציוני מדי, אולי יהודי מדי, לטעמם של מנהלי הפסטיבל. לנצמן לא היה מגיע לשום מקום בלעדי זיוה פוס-טק. היא עזבה את הארץ בתחילת שנות ה-60 והפכה לעורכת סרטים שעבדה עם גדולי הקולנוע הצרפתי. בסרט "זיוה פוסטק: העורכת מאחורי 'שואה'", היא מספרת שחשה בצעריותה שהיא חיה כאן בגטו. כולם יהודים. רובם פליטים מהמלחמה ומארצות ערב. אי אפשר לנסוע לשום מקום אלא רק בתחומי המדינה הצרה כי מסביב מדינות ערביות.

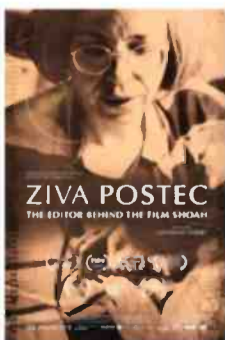
היא הגיעה באונייה למאנסי ושם ראתה לתדהמתה שהאנשים נמל "נראים כמונו". אבל הם לא יהודים. זווית חדשה על רמותה אפשר לקבל מהעובדה שבשנות ה-60, בפריז, עבדה כעורכת עם אורסון וולס. היא כמעט לא נתקלה בו, מלבד זה שהבינה שהאיש חי ממש בעוני, ללא פרוטה. היא עבדה עם ז'אן פייר מלוויל כעוזרת עריכה בסרטו "פעימה שנייה" – רק על זה הייתי מעניק לה אוסקר של תולדות הקולנוע, ולא פחות מפעים: לצד אלן רנה בסרטו הנפלא "המלחמה הסתיימה".

היא היתה בהיריון כאשר באה לביקור בישראל בשנת 64 עם בעלה רובר פוסטק. "ישראל גנבה לי את בעלי", היא אומרת. הוא טבע בחופי תל אביב.

יומנים עבי כרס מתעדים את צפייתה הראשונית בחומרי הגלם המצולמים של "שואה". זה היה ב-79'. היא היתה צריכה, כמו בן יחד עם קלוד לנצמן, לעשות מהחומר סיפור. לנצמן היה מעיק וקשה; החומר המצולם מדכא ושובר לב. היא אומרת שבלי האופי הקשה והבי-לתי מתפשר של לנצמן, הסרט לא היה קורה.

הסרט יצא ב-1985, ושנה לאחר מכן שבה לישראל. היא עברה מהפכה נפשית פנימית, אולי בעקבות "שואה", והיו לה סיבות עמוקות לחזור אל עמה. בנקודה זו היא לא אוהבת את מה שהיבר הקנדית עשתה, כאשר התי-עלמה מהסיבות לשוב הביתה. ●

יומנים מתעדים את צפייתה של העורכת זיוה פוסטק בחומרי הגלם של "שואה". לנצמן היה מעיק; החומר המצולם שובר לב. היא אומרת שבלי האופי הקשה של לנצמן, הסרט לא היה קורם עור וגידים

משפיעה בעוד כיוון, המשיך סנג'ור. "אם מחפשים (במצב כזה) או בוודאי גם נמצא. זה לא אומר שנמצא אשמה. אבל חשדות לא בעיה למצוא. אם אתה לוקח אדם שמקבל אלפי החלטות ומקרב וכוכית מגדלת לכל החלטה, ואומר: אולי פה היה ניגוד עניינים. והעבירה של מרמה והפרת אמונים מוגדרת באופן קטסטרופלי. לא ברור מה אסור שם... הפרת אמונים אף אחד לא יודע מה זה. בשיטות משפט אחרות היו פוסלים עבירה כזאת כי היא מעורפלת. אין אוהרה מה מותר ומה אסור. אבל אצלנו עושים איתה ניסויים. כל פעם מרחיבים אותה לכיוון אחר. במצב כזה לא בעיה למצוא חשדות". סנג'ור הציע לשנות את החוק ולהגביל את סוגי הע-בירות שניתן לחקור עליהן ראש ממשלה (רצח, אונס וכיו"ב). אבל מה שרלוונטי יותר: להגביל בזמן את הח-קירה. הוא הציע חודש. "אם יש ראיות ניצחות הן תופ-ענה באותו חודש. אולי גם בשבוע הראשון. לא מתקבל על הדעת שחקירה נמשכת שנים ובעצם בהתחלה אין ראיות. ואז מחכים שאולי יופיע אחרי חודשים, ואולי שנים, עד מדינה. לפעמים המערכת גם יוצרת אותו. קונה אותו בכסף או בטובות הנאה".

עצם התמשכות החקירות כבר כשלוש שנים וחצי מעיד שגורמי האכיפה, ובראשם היועץ המשפטי, אינם שלמים איתן. שום מאבק של נתניהו נגד "שומרי הסף" לא היה מחזיק מעמד אם היתה עבירה אמיתית, בעלת משקל, המחייבת להרחיק את האדם הזה מהגה השלטון. מצד שני, קיימת ההשפעה ההרסנית של הלחצים התי-קשורתיים והפוליטיים. רק בשבועיים החולפים ראינו כיצד מנועי לחץ המייצרים אוויר חם, בתוספת אמירות של פוליטיקאים ונתוני סקרים, קובעים החלטות אנטי-דמוקרטיות במערכת המפלגתית. הכוונה לחיבור של מרצ עם ברק וגולן ושל כניעת הרב פרץ לאיילת שקד. זו הוכחה מההווה כיצד פועלים לחצים כאלה, והם גם שהניעו את משטרת ישראל, הפרקליטות והיועץ המשפ-טי לממשלה להיכנס בדהרה לחקירות נתניהו כדי למצוא היכן שהוא עבירה שניתן להפוך אותה לכתב אישום.

על יצירת המופת של פרקליט המדינה שי ניצן, תיק 4000, שבו כיסוי תקשורתי חיובי נחשב למתת שוחד, אמר סנג'ור: "האם זה ייחשב על ידי בית המשפט לשוחד

מיושנת שאצלנו עדיין קיימת – היא נקראת שיטת ריה. בשיטה הזאת מנחים את חוקרי המשטרה לא לא-פשר לחשוד להכחיש, לתקוף אותו. לקטוע את דבריו. כשהמטרה היא לגרום לו להודות בעבירה".

סנג'ור טען כי השיטה היא שכלול של שיטת העיניים הפיזיים מימי הביניים. "יש שיטות כאלה שמבלבלים אני-שים. לוחצים עליהם, מפחידים. רוצים להשיג את ההודאה אבל גם אם משיגים אותה – זו לא הודאה שתלמד אותנו על האמת. מבלבלים אדם ואם הוא אומר משהו לא נכון, אז זה אפילו מטעה אותם (החוקרים)... בישראל עדיין אפשר להרשיע אדם על סמך הודאתו בלבד".

התיאור הזה לבדו מראה שאין בסיס לדברי המפכ"ל לשעבר רוני אלשיך והיועץ המשפטי אביחי מנדלבלט, במשך השנתיים האחרונות, כי "מטרת החקירות היא להגיע לחקר האמת". מטרת החקירות היתה להשיג חומר שאפשר להציגו כמרשיע ולהכניס לכתב האישום או כתב החשדות את המילה "שוחד".

לגמור את זה בחודש

עצם התמשכות חקירות נתניהו כבר כשלוש שנים וחצי מעידה שגורמי האכיפה, ובראשם היועץ המשפטי, אינם שלמים איתן

סנג'ור טען כי החקירות פוגעות באינטרס הציבורי שראש הממשלה יתפקד במלוא יכולותיו, בגלל אלפי החלטות שהוא צריך לקבל. "זה מצב לא מתקבל על הדעת שכל ארבעת ראשי הממשלה האחרונים, אהוד ברק, אריק שרון, אהוד אולמרט ובנימין נתניהו – כולם נחקרו בזמן שהם מכהנים כראשי ממשלה".

בנקודה זו נכנסת לחיים הציבוריים הציניות של השמאל ושל הימין כאחד; השמאל – מסתיו ועד גנץ – אומר, נתניהו חייב להתפטר, לא יכול לתפקד ונאשם בפלילים; הימין מעניק לרה"מ לגיטימציה, אך מנצל את הערעור בסמכותו וביכולת ההישרדות של נתניהו כדי להכניסו למערכת של סחיטה פוליטית ומדינית. "העובדה שראש הממשלה צריך לקבל אלפי החלטות